

RAPPORT AVSEENDE BRUKARUNDERSÖKNING GENOMFÖRD KRING SAMORDNAD INDIVIDUELL PLAN (SIP) FÖR UNGA 2024-2025

Michelle Nilsson
Conny Allaskog
NSPH Skåne

Innehåll

Brukarundersökningens disposition – att ta del av rapporten.....	3
Inledning, uppdraget och tillvägagångssätt Inledning	3
Varför brukarundersökning?	3
Uppdraget.....	4
Om Samordnad individuell plan (SIP).....	4
Tillvägagångssätt	6
Definitioner	6
Resultat och utvecklingsförslag	7
Resultatdel	7
Resultat från enkätsvar.....	7
Utvecklingsförslag	21
Information	21
Före, under och efter SIP-möte.....	21
Övriga förbättringsområden.....	22
Referenser.....	23

Brukarundersökningens disposition – att ta del av rapporten

Inledning, uppdraget och tillvägagångssätt

I detta kapitel ges information om vad en brukarundersökning är och varför den görs. Här ges också information om vad just denna brukarundersökning avser och vilket tillvägagångssätt som använts.

Resultat och utvecklingsförslag

I detta kapitel ges en sammanfattning av resultatet (de data som insamlats). I detta kapitel återfinns också utvecklingsförslag utifrån det framkomna resultatet.

Inledning, uppdraget och tillvägagångssätt

Inledning

Brukarinflytande, det vill säga att den som använder en samhällsfunktion också har inflytande över dess utformning och innehåll kan tyckas vara en självklarhet. Citatet *”den som har skorna på fötterna vet var de skaver”* kan sägas sammanfatta begreppet. För att nå brukarinflytande behöver dock olika metoder tas fram, implementeras och användas. En sådan metod är brukarundersökning.

En brukarundersökning genomförs på en insats eller verksamhet som ger vård, stöd eller service till personer med psykiska funktionshinder och utförs av brukare, anhöriga och/eller närstående. En brukarundersökning är alltså en undersökning av en insats eller verksamhet som utförs av personer med egen erfarenhet och där dessa tar fram de frågor som ska ingå i brukarundersökningen, insamlar data som framkommer genom undersökningen och tar fram rapport kring vad som enligt undersökningen varit bra i verksamheten eller med insatsen som genomgått undersökningen, mindre bra och utvecklingsförslag, samt återkopplar dessa resultat till beställaren.

Varför brukarundersökning?

Syftet med en brukarundersökning är att identifiera tillgångar och svagheter, samt utvecklingsmöjligheter kring den insats eller verksamhet där brukarundersökningen genomförts. Detta görs genom att använda personer med egen erfarenhet av psykisk ohälsa. Enkelt uttryckt att förbättra kvaliteten i verksamheten eller av insatsen genom ett brukarinflytande.

Personer med egen erfarenhet av att ta emot stöd från verksamheter och insatser besitter kunskap och erfarenhet samt har ett unikt egenupplevt perspektiv. I en brukarundersökning är denna kunskap grunden till förståelsen för verksamheten/insatsen och en kunskapskälla till utveckling av densamma. De som samordnar och utför brukarundersökningen och dess innehåll har en ”inifrån-förståelse” av situationen de undersöker. Det ger ett annat perspektiv vid framtagning av frågor och kan också bidra till en annan förståelse av de svar som samlas in.

Erfarenheten från andra metoder som utförs av brukarorganisationen visar också att brukare lämnar andra svar när en med egen erfarenhet ställer frågor eller utför undersökningar än om verksamheten som undersöks själva ställer samma frågor och utför undersökningen. Man kan i sammanhanget uppmärksamma att det vid flera tillfällen finns ett maktförhållande mellan verksamhet och dess personal och brukare som inte finns mellan brukare och andra med liknande egen erfarenhet. Eftersom brukarna garanteras anonymitet i förhållande till både kommunen och hälso- och sjukvården kan det upplevas lättare att framföra kritik utan rädsla för att drabbas av repressalier. Svaren blir mer rättvisande och utvecklingsområden kan fångas upp samtidigt som insatsen, verksamheten och dess personal stärks av den positiva feedback som lyfts fram.

En viktig aspekt av brukarundersökningen är också att den är oberoende av verksamheten och/eller insatsen vilket ger en högre trovärdighet än undersökningar som utförs av verksamheten själv.

Uppdraget

Under våren 2021 påbörjades en brukarundersökning gällande samordnad individuell plan (SIP) för vuxna i Skåne. Uppdraget innebar att undersökningen skulle insamla information om hur brukare och patienter upplevde att SIP som insats fungerar och hur arbetet i relation till insatsen kan utvecklas framöver.

Bakgrunden till uppdraget var den beställning av brukarundersökning som gjordes av *Skånes Kommuner* och *Region Skåne*, där man ville titta närmre på insatsen SIP för vuxna. Uppdraget gick till NSPH Skåne. En rapport kring sammanställningen av brukarundersökningen genomfördes under perioden våren 2021 – hösten 2023 och återfinns på NSPH Skånes hemsida. De som tagit fram metoden *Brukarundersökning enligt NSPH Skånes modell* är Michelle Nilsson och Conny Allaskog från NSPH Skåne.

Under våren 2024 fick NSPH Skåne ett nytt uppdrag från Skånes Kommuner och Region Skåne, där man ville titta närmare på insatsen SIP för unga (personer mellan 13-17 år). Denna rapport är resultatet av denna beställning av brukarundersökning och har genomförts under perioden våren 2024 - hösten 2025.

Om Samordnad individuell plan (SIP)

Samordnad individuell plan (SIP) är en del av både Socialtjänstlagen (2 kap. 7 § SoL) och Hälso- och sjukvårdslagen (16 kap, 4 § HSL) sedan 1 januari 2010. Skrivningarna är likalydande i de båda lagstiftningarna.

”När den enskilde har behov av insatser både från hälso- och sjukvården och från socialtjänsten, ska regionen tillsammans med kommunen upprätta en individuell plan.

Planen ska upprättas om regionen eller kommunen bedömer att den behövs för att den enskilde ska få sina behov tillgodosedda och om den enskilde samtycker till det. Arbetet med planen ska påbörjas utan dröjsmål.

Planen ska, när det är möjligt, upprättas tillsammans med den enskilde. Närstående ska ges möjlighet att delta i arbetet med planen, om det är lämpligt och den enskilde inte motsätter sig det.

Av planen ska det framgå

- 1. vilka insatser som behövs,*
- 2. vilka insatser som respektive huvudman ska svara för,*
- 3. vilka åtgärder som vidtas av någon annan än regionen eller kommunen, och*
- 4. vem av huvudmännen som ska ha det övergripande ansvaret för planen. Lag (2019:973) (HSL, 16 kap 4 §)”*

För att få en inblick i arbetet med SIP för unga i Skåne har NSPH Skåne tagit del av Region Skånes och Skånes Kommuner stöd- och styrdokument avseende SIP. Ett sådant exempel är dokumentet *Rutin för arbete med Samordnad Individuell Plan (SIP)*, (Region Skåne, 2024).

I detta dokument ges information om bakgrunden till arbetet med SIP, vem som kan efterfråga SIP och delta i SIP-processen, vem i kommunen eller regionen som kan initiera, kalla till och delta i SIP. Dokumentet tar också upp frågor om andra aktörer, samtycke, information om SIP, planering och kallelse till SIP, uppföljningsmöte, samt hur en SIP avslutas.

Några exempel på centrala skrivningar från detta dokument återges nedan.

”Vem kan efterfråga SIP och delta i SIP-processen

Den enskilde kan efterfråga att en SIP upprättas. En SIP kan också efterfrågas av närstående eller

företrädare som god man och förvaltare.”

”Vem i kommunen eller regionen kan initiera, kalla till och delta i SIP

Den som i sin yrkesutövning inom socialtjänsten eller hälso- och sjukvården har uppmärksammat ett behov av samordning av insatser kan och ska ta initiativ till att en SIP upprättas.”

”Andra aktörer

I socialtjänsten samt hälso- och sjukvårdens skyldighet ingår att, tillsammans med den enskilde och eventuellt dennes närstående, identifiera vilka andra aktörer som kan vara viktiga att bjuda in till samverkan för att upprätta en SIP.”

”Information om SIP

Den enskilde, och eventuella vårdnadshavare, ska informeras om anledningen till förslag om SIP, syfte och mål. Informationen ska vara anpassad till den enskildes förutsättningar. Den ska vara både muntlig och skriftlig. Det är viktigt att säkerställa att mottagaren förstått innebörden i informationen. Den som uppmärksammar behov av samordning av insatser är den som ansvarar för information till den enskilde.”

”Planering och kallelse till SIP

I kallelse till SIP ska syfte och frågeställning vara tydligt formulerat. Innehållet i kallelsen ska möjliggöra för medverkande enheter att skicka personal med relevant kompetens för att tillgodose den enskildes behov. Beakta behovet av tolk.”

”Uppföljningsmöte

Samordningsansvarig ansvarar för att kalla till uppföljningsmöte minst 1 ggr/år. Det är möjligt att kalla oftare om behov föreligger för att uppnå huvudmål och delmål.”

”Avsluta SIP

Samordningsansvarig ansvarar för att avsluta planen när det inte längre finns behov av insatser som ska samordnas eller om den enskilde flyttar utanför Skåne. En SIP som varken uppdaterats eller följts upp under den senaste 12-månadersperioden är att betrakta som förverkad och avslutas automatiskt i IT-stödet Mina Planer.

Region Skåne och Skånes Kommuner har också tagit fram dokumentet *Handhavandestöd vid Samordnad individuell plan (SIP)*, där information ges om hur kallelse till SIP möte ska ske, samt kartläggning, huvudmål, riskbedömningar/åtgärder, delmål, aktivitet, dokumentering och genomförande av SIP-möte (Region Skåne, 2024).

Några exempel på centrala skrivningar från detta dokument återges nedan.

”Kallelse

I kallelsen ska syfte med SIP tydligt framgå, vilka önskemål, behov och problem den enskilde beskriver. Önskemål om deltagare och syftet med deras medverkan ska i möjligast mån framgå i kallelsen.”

”Kartläggning

Kartläggning ska fyllas i av samtliga deltagare såväl fysiska som administrativa, utgå från syftet i kallelsen. Resurser och problemområden ska formuleras.”

”Samordnad individuell plan

Min (individens) nuvarande situation

SIP är den enskildes plan, det ska framgå vad som är den enskildes resurser, önskemål och frågeställningar. Beskriv den enskildes nuvarande situation.”

”Riskbedömningar/åtgärder

Riskbedömning och åtgärder formuleras utifrån den enskildes behov och önskemål.”

”SIP-möte/genomförande

Ett möte skall alltid anpassas efter den enskildes förutsättning. Varje verksamhet ansvarar för att skyndsamt dokumentera (sin del) och godkänna den SIP som tagits fram. Fast vårdkontakt/samordningsansvarig, som kallat till SIP, ansvarar för att dokumentera den enskildes del, under förutsättning att den enskilde inte misstycker. Innan mötet avslutas ska summering göras av delmål och aktiviteter tillsammans med den enskilde. Fast vårdkontakt, som arbetar nära den enskilde, ansvarar för att utskrift finns tillgänglig hos den enskilde. Detta beslutas på sittande möte.”

Utöver dessa dokument har Region Skåne och Skånes Kommuner också tagit fram en grundläggande patientinformation om SIP som innehåller en kortfattad beskrivning av vad en SIP är, syftet med SIP och hur en SIP görs.

Tillvägagångssätt

Denna undersökning har genomförts av projektledarna för Brukarundersökning enligt NSPH Skånes modell, Michelle Nilsson och Conny Allaskog.

Som ett led i arbetet har projektledaren Michelle Nilsson våren 2024 haft startmöte med representanter från flertalet kommuner i Skåne, intresseorganisationen Skånes Kommuner, samt representanter från Region Skåne. Projektledaren gav information om vad en brukarundersökning är, om vinsterna, tillvägagångssättet och planeringen kring genomförandet och återkopplingen av resultatet, samt det utkast på enkät som planerades att användas i brukarundersökningen. Inför detta möte hade egenterfarna inom NSPH Skåne tagit fram ett utkast på enkätfrågor som därefter sammanställts av projektledarna. Arbetet med enkäten fortsatte under sensommar/höst 2024, där även input kring enkätutkastet inhämtades genom representanter från såväl kommunala som regionala verksamheter. Enkäten färdigställdes under hösten 2024.

Tillvägagångssättet utgick från olika sätt att fylla i enkäten, antingen via pappersformulär eller via digital länk. Enkäten spreds under perioden 2024-2025 till unga mellan 13-17år i Skåne som har eller har haft en SIP. Enkäten spreds via intresseorganisationen Skånes Kommuner, ett flertal kommuner i Skåne, samt via verksamheter inom Region Skåne och via NSPH Skånes kanaler.

Enkäten som användes avseende SIP innehåller sammanlagt 23 huvudfrågor, samt i vissa fall följdfrågor. Totalt har 66 enkätsvar inkommit. Svaren har därefter sammanställts i denna rapport.

Utifrån resultatet från enkäten och från resultaten avseende SIP i brukarrevisjoner har konkreta utvecklingsförslag utformats i syfte att kunna utveckla SIP som insats för unga. Rapporten lämnas till, och presenteras för beställare den 5 november 2025.

Definitioner

I denna rapport används definitionen ”respondent” och ”den enskilde” på den som besvarat frågeformuläret. Ordet ”hen”, ”denna” eller ”denne” används istället för han/hon i rapporten i syfte att hålla personens kön anonymt.

Resultat och utvecklingsförslag

Resultatdel

Denna resultatdel omfattar de 23 frågorna, inklusive i förekommande fall följdfrågor, som ingick i brukarundersökningen.

Varje fråga i brukarundersökningen presenteras i denna resultatdel. Antalet svarande kan variera beroende på huruvida alla respondenter svarade på alla frågan eller ej.

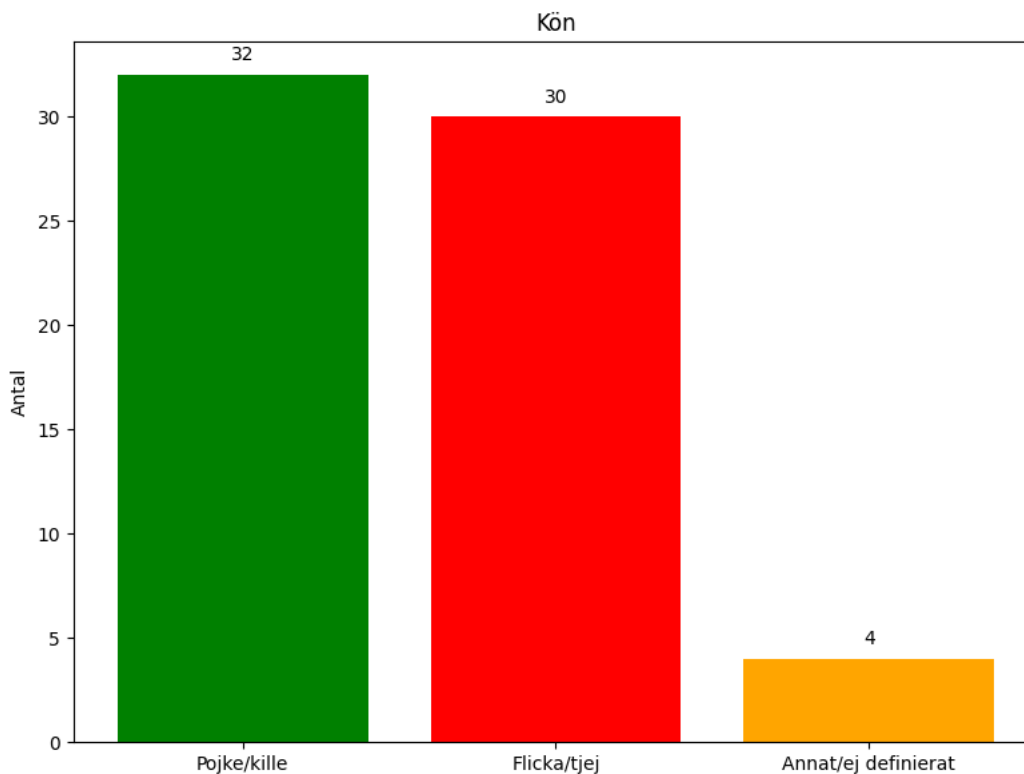
I de frågor där fritextsvar ingår används citat för att lyfta fram specifika kommentarer och/eller för att illustrera några av de sammanfattade svaren.

Resultat från enkätsvar

Bakgrundsfrågor

Kön

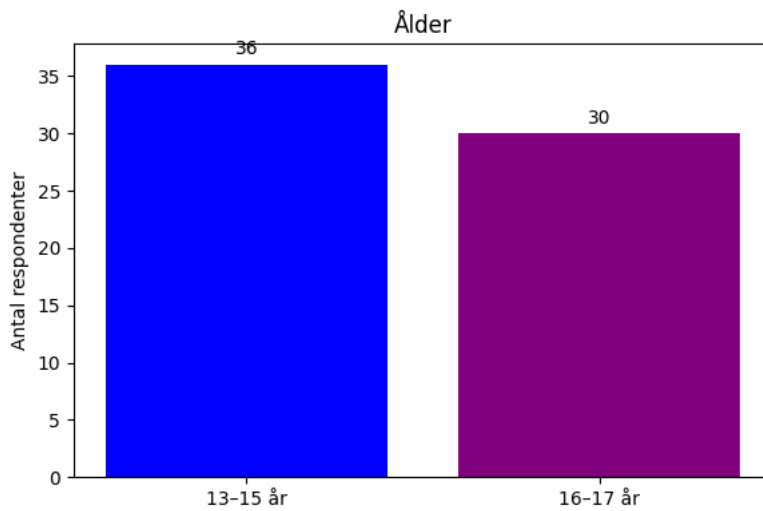
Totalt besvarades frågan av 66 personer. 32 svarade kille/pojke, 30 svarade tjej/flicka och 4 svarade annat/ej definierat.

Ålder

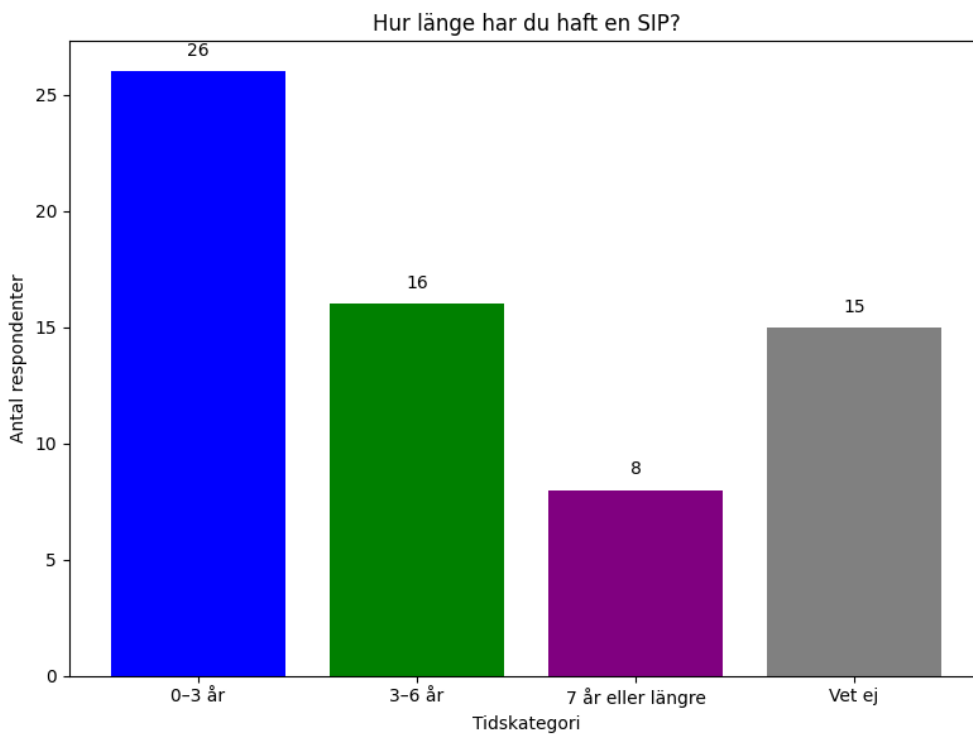
Totalt besvarade 66 respondenter frågan om ålder och i diagrammet återfinns åldersfördelningen som

sträckte sig mellan 13-17 år. I kategorien 13-15 år var det 36 respondenter, i kategorien 16-17 år var det 30 respondenter.

Hur länge har du haft en SIP?

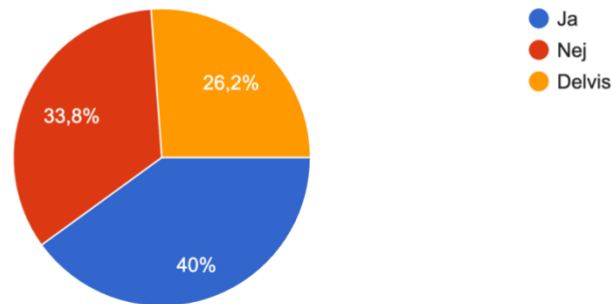
Totalt besvarade 65 respondenter frågan om hur länge de haft en SIP. I kategorin 0-3 år var det 26 respondenter, i kategorin 3-6 år var det 16 respondenter, kategorin 7 år eller längre var det 8 respondenter och samtidigt svarade 15 respondenter vet ej på frågan om hur länge de haft en SIP.

Enkätfrågor

1. Berättade någon för dig vad en SIP innebar innan första mötet kring din SIP hölls? (Om nej, gå direkt till fråga 6)

65 svar

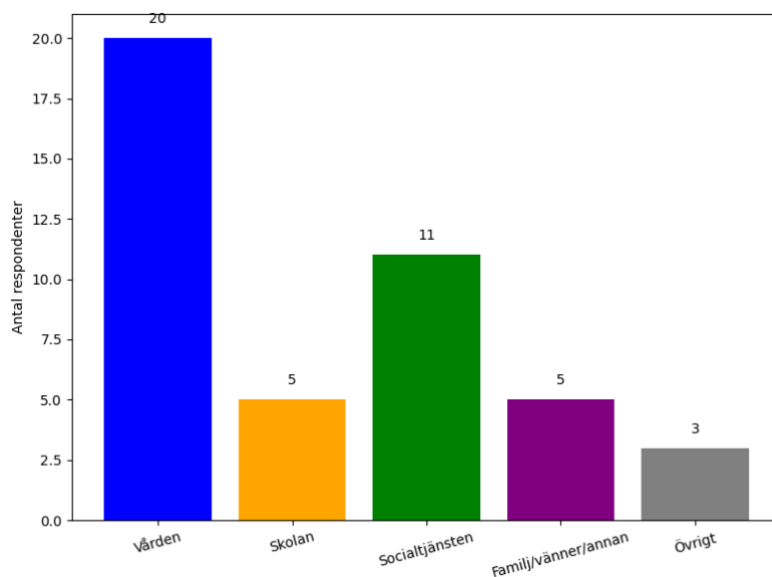

Utifrån svaren kan vi utläsa att cirka en tredjedel (33,8%) inte fick information om vad en SIP innebar innan första mötet genomfördes. Ytterligare cirka en fjärdedel (26,2%) ansåg bara delvis att de fått information kring vad en SIP innebar innan första mötet.

Utifrån de stöd- och styrdokument som tagits fram avseende SIP ska också den enskilde bli informerad om syftet med SIP i kallelsen.

Det kan anses problematiskt att så många av respondenterna inte getts information inför mötet och det försvårar också möjligheterna för respondenterna att förbereda sig och känna sig delaktiga och involverade i den kommande SIP-processen.

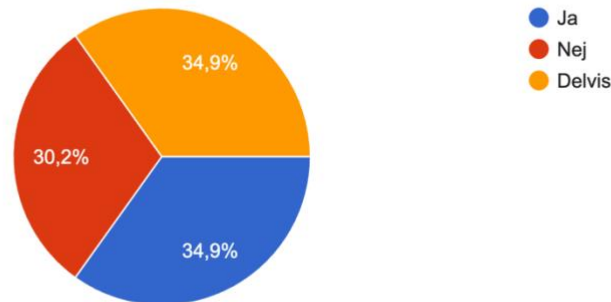
2. Varifrån fick du information om SIP?

Det vanligaste sättet att få information om SIP är genom vården. Det är också relativt vanligt att få information genom socialtjänsten. Utöver vården och socialtjänsten så anges skolan och familj/vänner/annan varit vägar till information avseende SIP. I kategorin övrigt svarade några av respondenterna vet ej samt internet.

3. Tycker du att informationen du fick om SIP var lätt att förstå?

43 svar

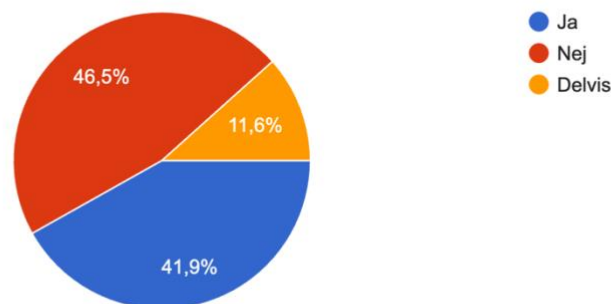

Endast cirka en tredjedel (34,9%) ansåg att informationen de fått kring SIP var lätt att förstå. Samtidigt svarade de övriga två tredjedelarna nej eller delvis på frågan. Svaren tyder på ett behov av att förenkla och tydliggöra informationen om SIP som ges till den enskilda.

Det går att utläsa från stöd- och styrdokument kring SIP att *"Informationen ska vara anpassad till den enskildes förutsättningar. Den ska vara både muntlig och skriftlig. Det är viktigt att säkerställa att mottagaren förstått innebörden i informationen."*

4. Kunde du ställa frågor direkt till den som gav dig informationen om SIP?

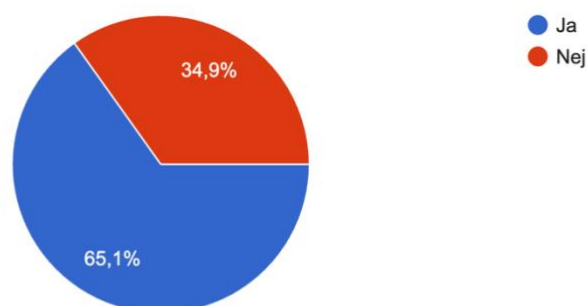
43 svar

Cirka 2 av 5 av respondenterna (41,9%) ansåg att de kunde ställa frågor direkt till den som gav information om SIP. Nästan hälften av respondenterna ansåg sig inte ha den möjligheten (46,5%) och cirka 1 av 10 av respondenterna svarade delvis på frågan (11,6%). Möjligheten att ställa frågor är viktig för att kunna bli delaktig i processen och också för att förstå syftet med SIP.

5a. Hade du behövt mer information om SIP:en?

43 svar

Cirka 2 av 3 ansåg sig ha behövt mer information om SIP (65,1%), endast 1 av 3 svarade nej på frågan. Svaren tyder på en informationsbrist utifrån respondenterna och ett behov av mer information avseende SIP.

5b. Om ja, vilken information hade du önskat?

Utifrån de svar som inkommit på enkäten var det flera respondenter som önskade en annan typ av information kring SIP än den de ansåg sig få och en mer förenklad information.

”Lätt men tydlig information om vad SIP innebär.”

”Bildstöd, video eller lättläst text.”

I respondenternas svar efterfrågades det också information om ansvarsfördelning och ramarna kring en SIP.

”Innehåll och vem som måste göra vad.”

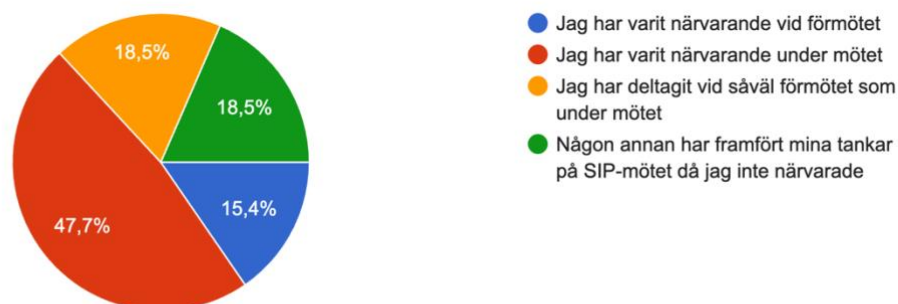
Det uttrycktes också utmaningen av att ge information när en mår dåligt och vikten av att ge information vid upprepade tillfällen då informationen kan vara svår att ta till sig när en mår dåligt.

”Jag var inte mottaglig för information.”

”I perioder i mitt liv har jag svårt att ta till mig information, speciellt när jag mår som sämst. Då måste jag få informationen till mig vid flera tillfällen om jag ska kunna ta till mig det.”

6. På vilket sätt har du deltagit under SIP-processen?

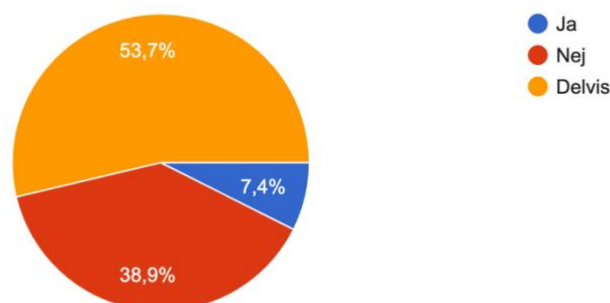
65 svar

Det vanligaste deltagandet under SIP-processen var närvaro under endast själva SIP-mötet, något nästan hälften av respondenterna besvarat frågan med (47,7). Cirka 1 av 5 av respondenterna hade inte själva närvarat på SIP-mötet utan haft någon annan som framfört respondentens tankar (18,5%). Resterande respondenter hade antingen varit närvarande endast på förmötet (15,4%) eller på både förmötet och själva SIP-mötet (18,5%).

7. Fick du vara med och bestämma vad SIP-mötet skulle handla om?

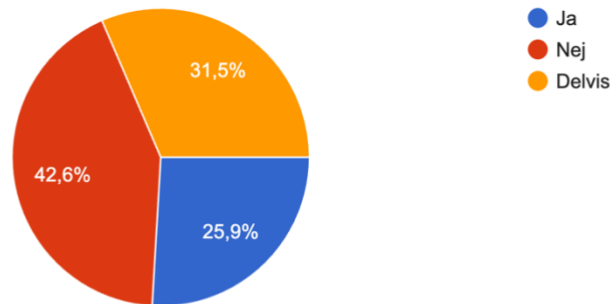
54 svar

Något mer än hälften (53,7) av respondenterna ansåg att de delvis hade fått vara med och bestämma vad SIP-mötet skulle handla om. Något mer än en tredjedel ansåg sig inte ha haft möjlighet att bestämma vad SIP-mötet skulle handla om. Endast 7,4% av respondenterna svarade ja på frågan. Att så stor andel svarade nej eller delvis på frågan kan anses anmärkningsvärt då den enskilde bör kunna vara med och bestämma om innehållet för mötet, att den enskilde kan göra så är också viktigt för att den enskildes behov ska kunna tillgodoses.

8. Var du med och bestämde vilka som skulle bjudas in till ditt SIP-möte?

54 svar

Cirka en fjärdedel svarade ja (25,9%) på frågan om de var med och bestämde vilka som skulle bjudas in till SIP-mötet. Cirka en tredjedel (31,5%) svarade delvis på frågan. Cirka 2 av 5 (42,6%) svarade nej och ansåg sig inte varit med och bestämt vilka som bjöds in till SIP-mötet.

9. Hade du velat att någon mer deltog på mötet som inte var med? Vem i så fall?

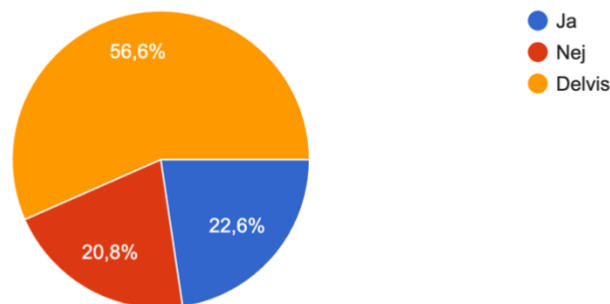
Utifrån svaren gavs flera exempel, vanligt förekommande var professioner som inte var med på mötet men som ansågs viktiga för respondenten, exempel på sådana var läkare och personal från elevhälsan. Det var också vanligt förekommande i svaren att respondenterna önskade fler anhöriga på mötet, i flera fall mor- och farföräldrar. Utifrån svaren fanns också en grupp som svarade vet ej eller nej på frågan.

10. Är det någon du önskade inte deltog vid mötet? Vem i så fall?

Utifrån svaren gavs flera exempel, några sådana var när professionella som inte längre var aktiva i respondentens stödinsatser medverkat, ett annat exempel var när anhöriga deltagit som respondenten inte önskat ha med på mötet. Utifrån svaren fanns också en grupp som svarade vet ej eller nej på frågan.

11. Tycker du att man pratade om det som är viktigt för dig på SIP mötet/mötena?

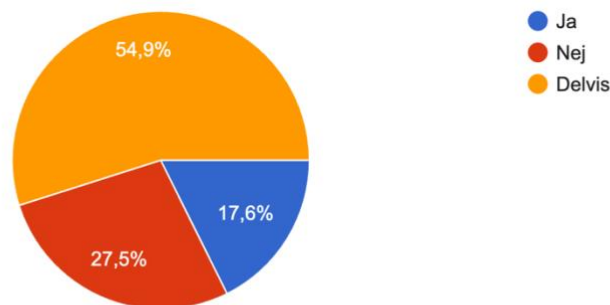
53 svar

Cirka 1 av 5 (22,6%) ansåg att det som är viktigt för personen tagits upp på SIP-mötet/mötena. Samtidigt svarade cirka 1 av 5 (20,8%) nej på frågan och mer än hälften (56,6%) svarade delvis.

12. Tycker du att de andra som var med på mötet pratade så att du förstod?

51 svar

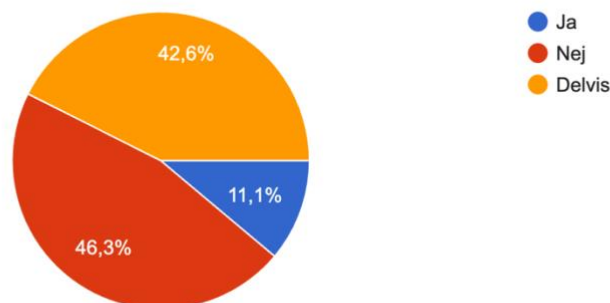

Mindre än 1 av 5 (17,6%) svarade ja på frågan. Cirka en fjärdedel svarade nej (27,5%) och mer än hälften svarade (54,9%) svarade delvis. Utifrån stöd- och styrdokumentet *Handhavandestöd vid Samordnad individuell plan (SIP)* beskrivs att utgångspunkten vid ett SIP-mötes genomförande är att *ett möte skall alltid anpassas efter den enskildes förutsättningar*.

För att SIP-processen ska kunna vara meningsfull för den enskilde och för att kunna möjliggöra inflytande och förståelse för processen är det av avgörande vikt att den enskilde upplever en dialog som personen kan ta till sig och förstå.

13. Tycker du att du fick prata och bli lyssnad på under SIP-mötet/mötena?

54 svar

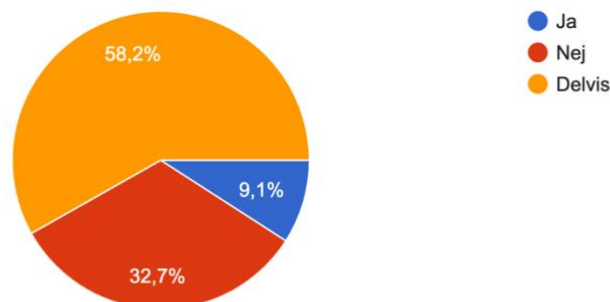

Endast cirka 1 av 10 svarade ja på frågan (11,1%) om de fick prata och bli lyssnade på under SIP-mötet. Samtidigt svarade nästan hälften nej (46,3%) och en nästan lika stor andel (42,6%) svarade delvis.

Upplevelsen av att bli lyssnad på är viktig för det egna engagemanget i SIP-processen men också för känslan av egenmakt och kontroll.

14. Fick du svar på dina frågor som du tog upp?

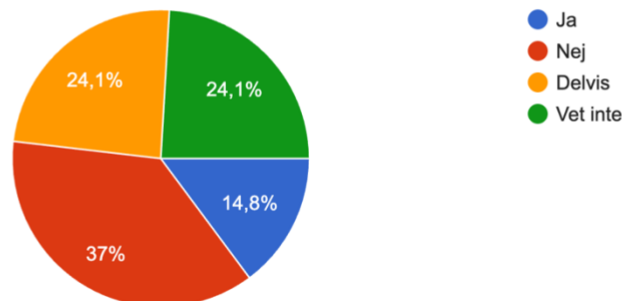
55 svar

Majoritet (58,2%) svarade delvis på frågan om de fått svar på de frågor de tog upp. Samtidigt svarade en tredjedel nej (32,7%) på frågan. Endast cirka 1 av 10 (9,1%) svarade ja. Att få svar på de frågor man som enskild har i en SIP-process är viktigt, såväl för delaktigheten som för förståelsen av processen och vilka insatser man kan förvänta sig framöver.

15a. Upplevde du att de som var med på mötet var bra på att samarbeta för att hjälpa dig framåt utifrån dina behov?

54 svar

Svaren var här varierande och cirka 1 av 3 svarade ja eller delvis på frågan om upplevelsen av att de som var med på mötet var bra på att samarbeta utifrån den enskildes behov. Samtidigt svara cirka 1 av 3 nej på frågan. Cirka 1 av 4 (24,1%) svarade vet ej på frågan.

I sammanhanget bör det nämnas att ett av syftena med SIP är att få till stånd ett gott samarbete mellan de aktörer som är involverade i den enskildes vård och omsorg.

15b. Om nej eller delvis, beskriv gärna:

Utifrån svaren uttrycktes att respondenterna upplevde att det fanns problem kring ansvarsfördelningen.

”Det kändes inte som att de hade beslutat om vem som ansvarar för vad.”

”De verkade inte veta vem som ska ge mig den hjälp jag behöver.”

Utifrån svaren fanns också exempel på att respondenterna upplevt det som att det bland de professionella fanns en brist på förståelse för varandras roller.

”De verkade inte förstå varandras områden.”

”Alla fokuserade bara på sin grej.”

I svaren gav flera respondenter uttryck för en uppgivenhet.

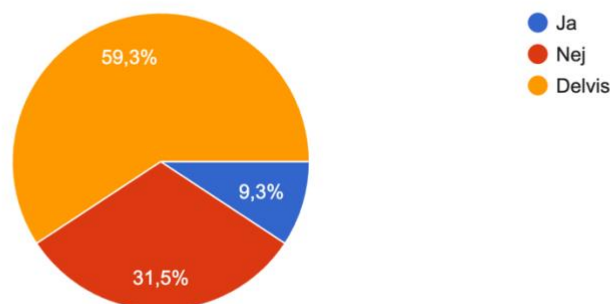
”De hade redan bestämt sig för hur utgången skulle bli.”

”Känns som att det till slut ändå är de som bestämmer, oavsett vad jag tycker eller känner att jag behöver.”

”De hade bestämt redan på förmötet vad som skulle hända.”

16. Kände du när SIP-mötet var slut att det du fört fram togs med i SIP:en?

54 svar

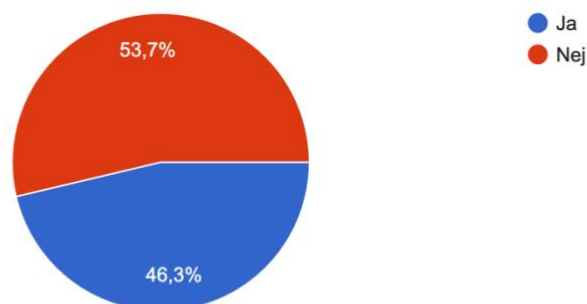

Utifrån svaren kan vi utläsa att mer än hälften (59,3%) svarade delvis på frågan, samtidigt som cirka 1 av 3 svarade nej (31,5%). Endast 1 av 10 svarade ja.

Att den enskilde känner ett inflytande i processen är av avgörande vikt för hur personen upplever sin situation i förhållande till SIP-processen. Det är därav viktigt att ta vara på den enskildes synpunkter.

17. Fick du med dig din SIP utskriven?

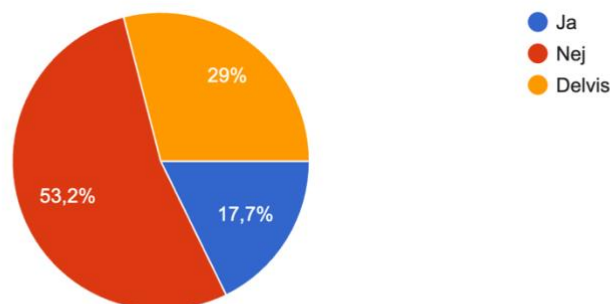
54 svar

Mer än hälften av respondenterna (53,7%) fick inte med sig sin SIP utskriven. Att förenkla tillgången till individens SIP kan vara viktigt för att den enskilde ska kunna påminna sig om innehållet men också vara delaktig i eventuella framtida ändringar. Utifrån Region Skånes och Skånes Kommuners stöd- och styrdokument *Handhavandestöd vid Samordnad individuell plan (SIP) ska Fast vårdkontakt, som arbetar nära den enskilde, ansvarar för att utskrift finns tillgänglig hos den enskilde.*

18. Kunde du påverka det som står skrivet i din SIP?

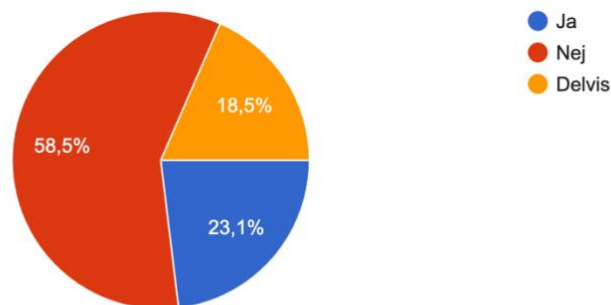
62 svar

Utifrån svaren kan man utläsa att något mindre än hälften svarade ja (17%) eller delvis (29%) medan lite mer än hälften svarade nej (53,2%). Att mer än hälften av respondenterna inte kände sig kunna påverka den skriftliga informationen i SIP kan bidra till en känsla av maktlöshet hos den enskilde. Det riskerar också att göra att SIP känns mindre meningsfull än den kunnat göra om känslan av inflytande över den skriftliga informationen i SIP varit högre.

19. Tycker du att det blev tydligt i din SIP vem som ska göra vad?

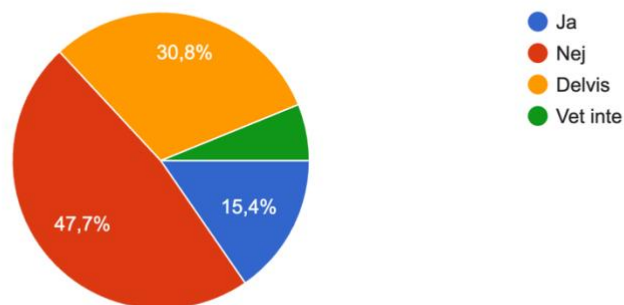
65 svar

Mer än hälften (58,5%) svarade nej på frågan om det blev tydligt genom SIP vem som ska göra vad, medan de resterande respondenterna svarade ja (23,1%) eller delvis (18,5%). Ett av syftena med att ta fram en SIP är att tydliggöra vem som gör vad.

20. Upplever du att det ni kommit överens om i din SIP följs och har följts?

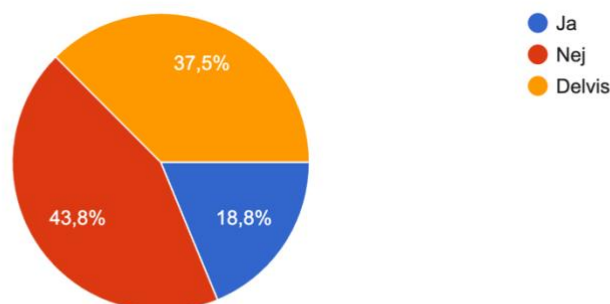
65 svar

Utifrån svaren kan man utläsa att 15,4% anser att det som överenskommit i SIP har följts och att 30,8% delvis anser det. 6,1% svarade vet ej. Samtidigt svarade nästan hälften nej (47,7%) på frågan.

21a. Tycker du att din SIP var eller är meningsfull?

64 svar

Cirka 2 av 10 (18,8%) svarade ja på frågan om SIP var meningsfull för den enskilde. Något mer än 1 av 3 svarade delvis på frågan. Samtidigt svarade hela 43,8% nej. Känslan av meningsfullhet är viktigt för hur upplevelsen blir av hela processen kring att ha en SIP. Det kan också påverka resultatet.

21b. Om ja eller delvis, på vilket sätt?

I svaren på vilket sätt SIP ansågs meningsfull fanns en positiv känsla kring att alla som gav insatser träffades.

”Att alla träffas samtidigt är en bra grej.”

”Bra att alla vet vad alla gör.”

Det uttrycktes i svaren att en SIP kan bidra till samordning av den enskildes stödinsatser.

”Jag har så många i mitt liv som ska ge hjälp på olika sätt så bra att de alla kan arbeta ihop och att vi då kan prata om hur vi kan göra tillsammans.”

”Nu när vi alla träffades så kom vi vidare med vissa saker som är viktiga för mig.”

Några respondenter gav uttryck åt att det stärkte deras möjlighet att få information och delaktighet.

”Det känns som att jag fick en massa information på SIP-mötet, saker som är viktigt för mig.”

”Genom att jag nu har en SIP och att alla träffas får jag vara med och bestämma mer.”

Vidare fanns det respondenter som var mer klivna i sina svar.

”Det håller igång dialogen men har inte löst något.”

”Vissa möten bra, andra sämre.”

22. Om du skulle ge råd/tips till någon som ska få en SIP, vad skulle du säga kan vara bra att tänka inför första mötet?

Utifrån svaren gavs exempel på att det ansågs viktigt att vara förberedd.

”Få en dagordning. Ha med stödord/punkter som är viktiga.”

”Ta med en bandspelare.”

”Var beredd på att det är jobbigt och svårt att förstå.”

Det angavs i svaren vikten av att ha med någon som den enskilde litar på.

”Att alltid ha någon med som du litar på och som känner dig väl. Det är ofta många i rummet och det kan bli jobbigt.”

”Viktigt att de som känner mig är med.”

Vidare uppgav flera respondenter också förutsättningar för att SIP-mötet skulle kunna bli bra.

”Berätta sanningen så de faktiskt kan hjälpa dig.”

”Viktigt att det finns någon som är bra på att hålla i möten och kan styra upp när det pratas om oviktiga saker.”

Flera respondenter lyfte också vikten av att få SIP nedskrivet och att kunna följa upp den efteråt.

”Få det nerskrivet på papper.”

”Att se till så den blir skriftlig och följs upp ordentligt.”

23. Här kan du lämna övriga synpunkter på din upplevelse av hur din SIP fungerar och arbetet kring denna:

I denna del uttryckte flera respondenter att det var viktigt att denna undersökning kring SIP görs.

”Jättebra att ni kollar på detta med SIP.”

”SIP har inte fungerat så bra för min del. Jag förstår om det kanske är annorlunda för andra men för min del har det inte varit bra så jag tycker det är bra att det görs en sådan här undersökning.”

Flera respondenter uttryckte problematik med den egna SIP-processen.

”Min pappa förde min talan men han blev inte trodd. Vi blev inte lyssnade på.”

”Sist var min SIP så dålig så socialtjänsten skrev inte ens ut protokollet. Inget beslutades. Detta var 2023. Vi har inte haft någon uppföljning.”

I svaren fanns också positiva röster om SIP.

”Att alla faktiskt träffades på SIP mötet vi hade tyckte jag var bra för att komma vidare.”

”SIP är bra för mig, jag får mer information vilket känns bra.”

Utvecklingsförslag

Brukarundersökningen har till syfte att fånga upp ungas egna upplevelser av SIP-processen om vad som fungerar bra, mindre bra och vad som kan utvecklas. Utifrån de 66 inkomna enkätsvaren har ett antal utvecklingsförslag identifierats. Dessa presenteras nedan, indelade i tre huvudkategorier.

- Information
- Före, under och efter SIP-möte
- Övriga förbättringsområden

Information

En återkommande utmaning i undersökningen är bristen på tydlig och begriplig information om vad en SIP innebär. Cirka 60% av respondenterna ansåg sig behöva mer information kring SIP, och endast en tredjedel ansåg att den information de fått var lätt att förstå.

Utvecklingsförslag - Information:

Utveckla och sprid lättillgänglig information om SIP

Informationen bör finnas både muntligt och skriftligt, och anpassas efter målgruppen. Flera respondenter efterfrågade bildstöd, videomaterial och lättlästa texter. En person skrev: *”I perioder i mitt liv har jag svårt att ta till mig information, speciellt när jag mår som sämst. Då måste jag få informationen till mig vid flera tillfällen om jag ska kunna ta till mig det.”*

Förklara syftet med SIP och vad det kan leda till

Många uttryckte osäkerhet kring vad SIP egentligen är och vad det innebär för dem. Det bör tydligt framgå vad SIP ska bidra med, hur ansvar fördelas och vad som förväntas av olika aktörer.

Skapa möjlighet att ställa frågor

Nästan hälften av respondenterna upplevde att de inte kunde ställa frågor till den som informerade om SIP. Det är avgörande att den enskilde får möjlighet att ställa frågor och få svar, både inför och under processen.

Före, under och efter SIP-möte

Undersökningen visar att många av respondenterna inte upplever sig delaktiga i SIP-processen. Cirka 39% uppgav att de inte fått vara med och bestämma vad mötet skulle handla om och cirka 43% kände att de inte kunde påverka vilka som deltog.

Utvecklingsförslag – Före SIP-mötet

Förbered den enskilde på mötets innehåll

Flera respondenter efterfrågade dagordning, stödord eller möjlighet att ta med någon som kan hjälpa till att formulera tankar: *”Att alltid ha någon med som du litar på och som känner dig*

väl. Det är ofta många i rummet och det kan bli jobbigt.”

Skapa utrymme för att påverka mötets innehåll och deltagande

Den enskilde bör få möjlighet att uttrycka vad den vill ta upp och vilka personer den vill ha med. Här behöver en process skapas som säkerställer den enskildes delaktighet i att inför mötet utforma innehåll och vilka som ska delta.

Utvecklingsförslag – Under SIP-mötet

Anpassa språk och informationsgivning

Endast 17% upplevde att de förstod vad som sades under mötet och samtidigt svarade cirka 27% nej på frågan och resterande delvis. Det är viktigt att utveckla språket som används under mötet och anpassa informationsgivningen genom att undvika facktermer och säkerställa att den enskilde hänger med i samtalet.

Lyssna aktivt och ge utrymme för den enskildes röst

Bara 11% upplevde att de fick prata och bli lyssnade på, samtidigt som nästan hälften (cirka 46%) inte upplevde att de fick prata och bli lyssnade på. Det är en tydlig signal om mötesuppläggen avseende SIP-möten behöver utvecklas. En respondent uttryckte det med orden: *”De hade redan bestämt sig för hur utgången skulle bli.”*

Utvecklingsförslag – Efter SIP-mötet

Ge tillgång till SIP i skriftlig form

Över hälften av respondenterna fick inte med sig sin SIP utskrivna. Det försvårar möjligheten att följa upp och känna sig delaktig. En respondent skrev: *”Att se till så den blir skriftlig och följs upp ordentligt.”* Det behöver därför säkerställas att den enskilde ges tillgång till den egna SIP i skriftlig form.

Tydliggör ansvarsfördelning och uppföljning

Nästan 60% upplevde att det inte blev tydligt vem som skulle göra vad. SIP ska vara ett verktyg för samordning men det kräver att ansvar och uppföljning tydliggörs.

Övriga förbättringsområden

Utöver de tidigare nämnda utvecklingsförslagen framkom flera övergripande behov:

Stärk kompetensen kring samverkan och utveckla nya former för samverkan

Flera svar tyder på att professionella ibland har svårt att samarbeta. *”Alla fokuserade bara på sin grej.”*, *”De verkade inte förstå varandras områden.”*

För att SIP ska fungera krävs att aktörer har kunskap om varandras roller och att samverkan prioriteras. Här kan också nya former för samverkan behöva utvecklas och implementeras i organisationerna för att utveckla samverkan.

Minska gapet mellan intention och verklighet

SIP är en lagstadgad insats med tydliga mål om samverkan och individanpassning. Men undersökningen visar att många inte upplever att dessa mål uppfylls. Exempelvis upplevde 48% att deras SIP inte följs, och 43% ansåg att SIP inte var meningsfull. Att arbeta med dessa grundläggande förutsättningar såsom meningsfullhet för den enskilde och att det som beslutas följs är avgörande för att minska gapet mellan intention och verklighet.

Ta vara på det som fungerar

Trots brister fanns också positiva röster. Flera respondenter upplevde att SIP bidrog till samordning och information: *"SIP är bra för mig, jag får mer information vilket känns bra."*, *"Att alla faktiskt träffades på SIP mötet vi hade tyckte jag var bra för att komma vidare."* Det är viktigt att bygga vidare på dessa erfarenheter och utveckla SIP till ett meningsfullt och viktigt verktyg för den som är i behov av en SIP.

Referenser

SFS 2019:973 Hälsa- och sjukvårdslag

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/halso-och-sjukvardslag-201730_sfs-2017-30/

(Hämtad 2025-01-15)

Vårdgivare Skåne, *Rutin för arbete med Samordnad Individuell Plan (SIP)*, Region Skåne

<https://vardgivare.skane.se/siteassets/4.-uppdrag-och-avtal/kommunsamverkan/sip---fillistning/handhavandestod-sip.pdf>

(Hämtad 2025-01-13)

Vårdgivare Skåne, *Handhavandestöd vid Samordnad individuell plan (SIP)*, Region Skåne

<https://vardgivare.skane.se/siteassets/4.-uppdrag-och-avtal/kommunsamverkan/sip---fillistning/sip-rutin.pdf>

(Hämtad 2025-01-13)

Denna brukarundersökning togs fram av NSPH Skåne. NSPH Skåne gör kontinuerligt brukarundersökningar och brukarrevisioner. För mer information om NSPH Skånes arbete, läs vidare på www.nsphskane.se